

(...)

Ένα από τα πρόσφατα αποκτήματα της Πνακοθήκης είναι το έργο *ED*, του **Μπήτσικα**, του 2001. Ο τίτλος αλλά και όλη η σύλληψη του έργου βασίζεται στον Marcel Duchamp (1887-1968) και ειδικότερα στο έργο του *Étant Donnés*, όπου, μέσα από ανοίγματα σε φθαρμένη θύρα, διακρίνει κανείς το περίφημο γυναικείο γυμνό με τους μηρούς ανοιχτούς προς το θεατή. Το έργο του Μπήτσικα αποτελείται από μια οριζόντια ξύλινη κατασκευή, της οποίας η μπροστινή επιφάνεια φέρει ένα σκληρό, αιγυπτιακό έργο, εκτελεσμένο με κάρβουνο σε χαρτί, διαστάσεων 1,20x1,50 μ.. Σε ένα παράξενο, δυσδιάκριτο, εσωτερικό, εμφανίζεται στο πρώτο επίπεδο, μια γυμνή, ξαπλωμένη, ερμαφρόδιτη φιγούρα, ενώ στο βάθος, ένας γέρος ίσως φωτογράφος, κοιτά τόσο τη γυμνή φιγούρα όσο και τον θεατή. Στο εσωτερικό του κουτιού βρίσκονται τοποθετημένα τρία ζωγραφικά έργα, διαστάσεων 0,21x0,30 μ.. Πρόκειται για αποσπασματικά αντίγραφα παλιότερων έργων, δύο από το *L'Aquellare* του Goya και ένα από το *Étant Donnés* του Marcel Duchamp. Το κουτί διαθέτει έναν ανιχνευτή κίνησης κι έτσι τα έγχρωμα έργα στο εσωτερικό φωτίζονται μόλις πλησιάσει ο θεατής. Γίνονται ορατά δια μέσου τριών ματιών θύρας, που βρίσκονται στην εξωτερική επιφάνεια του ασπρόμαυρου έργου.

Το *ED* είναι ταυτόχρονα, ζωγραφική, κατασκευή και περιβάλλον, μιας και ο καλλιτέχνης δημιουργεί έναν εσωτερικό χώρο, ενσωματώνοντας τον θεατή, έστω κι εξ' αποστάσεως, στο αισθητικό γεγονός. Πολλές και σημαντικές οι επιδράσεις εκθίνονται με καθαρότητα από τον Έλληνα δημιουργό. Κυρίαρχο ρόλο παίζουν οι ιδιότητες και το μεγαλείο του Marcel Duchamp, στις ρησικές του ανατροπές όχι σε επίπεδο φόρμας αλλά σύλληψης. Η τεχνική του *trompe l'œil*, του ερωτισμού μέσω του νοουβουισμού και της ηδονοβλεπτικής όρασης, στοιχεία τα οποία εισήγαγε ο Γάλλος καλλιτέχνης, διαπραγματεύεται και ο Έλληνας. Διττής ερμηνείας είναι εδώ και η παρουσία του γέρου στο εξωτερικό έργο, ο οποίος ουσιαστικά παρακολουθεί τον θεατή, να περιεργάζεται οπτικά τις εικόνες του εσωτερικού του κουτιού. Η ρήση του Γάλλου «*Αυτός που βλέπει είναι εκείνος που κάνει την ζωγραφική*» και η γενικότερη αντίληψή του, πως «ο θεατής, με τις βαθιές *ικανότητές του προσθέτει την προσωπική του συμβολή στην πράξη δημιουργίας*», φαίνεται να επηρεάζουν τον Έλληνα. Στην ουσία ο Μπήτσικας με το έργο αυτό αποτιεί, ένα φόρο τιμής στον πρωτοπόρο Γάλλο δημιουργό.

Επίσης το έργο *Boite en valise*, του 1936-1941, το οποίο ο Duchamp το ξεκίνησε στο Παρίσι και το ολοκλήρωσε στη Νέα Υόρκη, ως προς τη σύλληψη, ως ένα περιβλήμα των έργων του αποτελεί σίγουρα μια βάση αναφοράς για τον Έλληνα καλλιτέχνη. Ο Μπήτσικας όμως είναι δεινός ζωγράφος και δεν απομακρύνεται στο επίπεδο αυτό από την τεχνική, την σύνθεση, το σχέδιο, το χρώμα, τη μορφοπλαστική του ανάπτυξη. Τέλος, μια άλλη επίδραση, την οποία οικειοποιείται δημιουργικά ο Μπήτσικας, είναι το τοξωτό, γυμνό, ερμαφρόδιτο κορμί του εξωτερικού έργου, το οποίο εικονογραφικά αλλά και εννοιολογικά, προέρχεται από το γλυπτό της Louise Bourgeois, *Τόξο της Υατερίας*, του 1992-1993. Το έργο αυτό απεικονίζει ένα γυμνό κορμί σε στάση τόξου, παραπέμποντας στην απεικόνιση του ανθρώπινου κορμιού σε κατάσταση υστερίας. Σημειώτεον πως και το έργο της Γαλλίδας γλύπτριας ήταν ορατό μέσα από ένα παραβάν. Ο Μπήτσικας σέβεται τις επιρροές του, τις εκθέτει ανοιχτά και καταφέρει να καταθέσει την προσωπική του, πρωτότυπη, ολοκληρωμένη σκέψη και πράξη.

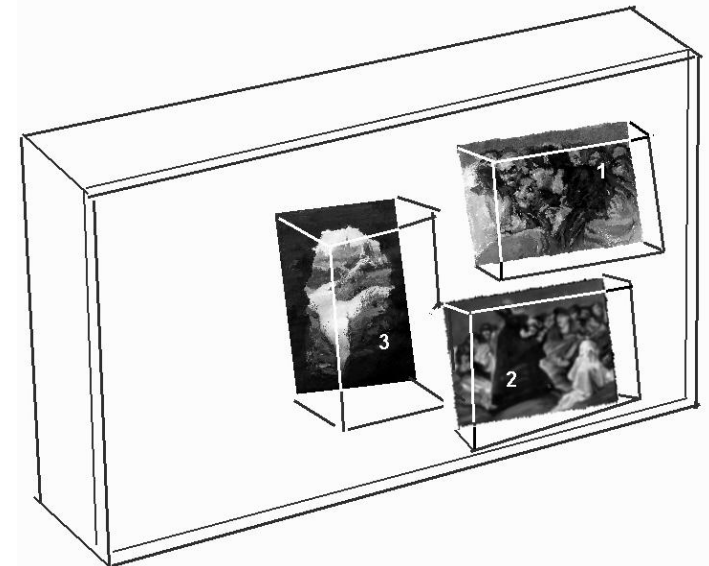
Λίνα Τσίκουτα, Ιστορικός Τέχνης, Επιμελήτρια Εθνικής Πνακοθήκης

Απόσπασμα από τον κατάλογο της έκθεσης "Νέα αποκτήματα της Εθνικής Πνακοθήκης 1992 - 2010". Ένας αιώνας νεοελληνικής τέχνης. Πνακοθήκη Καρδίτσας. Επιμέλεια: Λίνα Τσίκουτα-Δεϊμέζη (κατάλογος)

Xenophon Bitsikas. "ET 2001", Mix technique on paper, 120x150 cm., Wooden-box 124x154x20cm, electric circuit with move detector, 2 electric lamps, 2 door-eyes.

The works in the interior (acrylic on paper 21x30 cm) are illuminated when the detector catch the moves of the spectators in front the box. The spectator has access to them through the door-eyes installed on the surface of the black and white painting.

Sketch of the interior of the box and the position of the inside paintings: colour copies: 1,2 fragments of the L. Aquellare de Goya y 3 the Étant Donnés de M. Duchamp

